

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Joi și Duminecă, Foișor, cindu concesu ajutoriale. — Pretiu: pe 1 an 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tiere este 12 fl. v. a. pe unu anu séu $\frac{2}{3}$ galbini mon. sunatòria.

Anul XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 97.

Brasov 24|2 Decembrie

1876.

Unio. Poenitentia.

III. Magnatii tieri afirma si marturisescu, acceptarea uniunii neconditionate in an. 1865/6 a fostu motivata de vindicta, resbunare, vendetta, repressalia contra romanilor si sasilor pentru an. 1848, adauga inse totu-odata, ca ea fu adeverata poltronerie, adeca productu alu fricei de terrorismulu demagogilor. Boierii ne voru permitte aci una scurta conversatiune cu dumnealoru, sciti, ca intr'o séra de érna, candu siedi langa caminu si' ti mai aduci amente de timpii passati.

Agitatiunile pentru uniunea Transilvaniei cu Ungaria durasera cateva dieci de ani inainte de 1848 in elementulu maghiaru; pana atunci inse partit'a uniunii totu-deauna remanea in minoritate. Curtea imperiale si parte mare din magnati era in contra uniunii, séu vorbindu mai precisu, nu voiea alta uniune decat acea denotata in diplom'a leopoldina, ca adeca Transilvani'a se fia considerata si tractata in veci ca „Membrum sacrae Coronae Hungariae, si nici odata ca membrum imperii Roman vel romano-germanici, déra se existe ca tiéra constitutionale si autonoma, care -si are legile proprie, gubernu propriu, administratiune propria.

Proba stralucita intre alte multe suntu legile din 1791/2, juramentulu pusu de marelle principe alu Transilvaniei si innoirea diplomei leopoldine. Partit'a fusionista, a carei dogma politica consta din planurile si traditiunile curtilor lui Tökölyi si Franciscu Rákoczi, oppunea dicundu: Noi maghiari singuri in Transilvani'a suntemu prea pucini si nu potem resiste la incercarile Vienei, care vrea se sparga prin constitutiunea nostra spre a ne germaniza; separati de Ungaria, cu dôue diete si dôue guberne, suntemu nepotentiosi facia de Vien'a si de Francofurtu. Scopulu nostru supremu trebue se fia celu traditionale: smulgerea de catra Austri'a, independentia perfecta. Miduloculu celu mai eficace spre ajungerea acestui scopu este unirea acestor tieri, séu vorbindu multu mai precisu, unirea toturor maghiarilor intr'unu singuru statu spre unu scopu. Magnatii mai alesu aceia, pe cari Austri'a i' incarcase cu multime de bunatati, cu averi, titluri si ranguri, nu cutedia se mérga asia de parte, de frica se nu-si pierdia capetele si averile, ca odeniora Zrinyi, Nalatzi, Frangepan si altii; era inse si ómeni sinceri intre densii, adeverati ardeleni, convinsu, ca uniune mai strinsa cu Ungaria, decat cea respicata in legi, ar' fi spre reul celu mai mare alu tieri. Acestia era descendantii acestor famili, care si inainte de an. 1691 se tenuera de partit'a austriaca in oppositiune cu cea turcsca. Acele famili avea unu argumentu forte tare, scosu din legile naturei omenesci, proptu de exemple istorice nenumerante. Se spune despre Iuliu Cesare, ca elu ar' fi disu la ore-care ocasiune: Mai vréu se fiu celu de antaiu intr'unu statu micu, decat alu doilea in Rom'a. Aceasta idea se intorcea si in capetele mai multoru magnati transilvani pana la 1848 si cu totu dreptulu. Ací acasa ocupá ei functiunile cele mai inalte in statu; gubernatorulu representá pe monarchu, pe marelle principe, care in aceiasi persona era imperatoru si rege preste unu statu mare; thesaurariulu tieri era ministrul ei de finantie, consiliarii guberniali déca si nu avea tocma sfera de activitate; presedentele dietei stá relative mai susu decat oru-care presedente alu

vreunui altu parlamentu; cancelariulu numitu alu curtiei cu residentia in Vien'a, déca era omu la loculu seu, tragea degetu cu ori-care ministru austriacu si chiaru cu ministeriulu intregu; comisariulu provinciale, presedentele tablei, consiliarii dela cancelari'a transilvana din Vien'a, consiliarii dela thesaurariatu in Sibiu, prefectii comitatelor era totu atati domni in sensulu genuinu alu cumentului, totu functiuni ocupate mai multu de catra magnatii tieri. Déra constitutiunea Transilvaniei era invecchita, ruginita. Ce ve pasa? Acelu spiritu atotupotente alu tempului, care preface nu numai constitutiuni, ci restórnă si tronuri si chiaru staturi, era se o transforme si pe aceea, fora ca magnatii se simtia cea mai pucina necessitate de a merge la Ungaria, ca se se bage „slugi“, precum dicu romanii nostri, si inca la cine? la nisce „stapani“ forte brutali si la multime nenumerata de renegati, veniti de preste siepte tieri si siepte mari in Ungaria, unde si schimbara perulu si numele, la care acum graffi si baronii ceru audience, ii titulédia Nagyságos, méltoságos, kegyelmes Ur, precum odeniora se titulá numai principii si gubernatorii, ii caciulescu si'i roga cu mare umilitia, ca se aiba mila de ei si de tiéra. Astazi inse, déca intrebi séu nici nu intrebi pe boieri, cumu de au potutu ei comitte o nebunia ca acésta, se incurca forte tare in scusele loru; odata adeca 'ti dicu, ca n'au facut'o de buna voia, ci de frica germanisare; ba nu, ci de frica demagogilor fanatici si terroristi; ba nici asia nu, ci din resbunare contra vlachilor si sasilor pentru 1848; si nice asia nu, ci in fine ti-o spunu si mai verde, si mai pe facia: „Amu voitu se scapamu de pericululu valachisarei, de Dacoromania si totu-odata cautaramu ajutoriu la Ungaria, ca in locu de a ne valachisa, mai vertosu se maghiarisam noii pa valachi. Adeca dumnealoru voindu se scape de Scylla, detera in Caribde, séu cumu se dice pe la noi, au cadiutu din putiu in lacu, ori pe unguresce, cseberból a vederbe, séu pe nemtiesce, Aus dem Regen in die Traufe.

Asia déra frica de germanisare, frica de terroristi, repressalia contra vlachilor, frica de valachisare, planulu de a valachisa.

A luta sub scalpellulu criticei töte acele scuse plus unu attentatu asupra nationalitatiei romane, ne-ar' duce asia departe, in catu acestu diariu micu nu ar' ajunge pe unu anu intregu ca se le dè de capeteiu. Si totusi abiea poti sci, care din aceste cestiuni este mai interessante. Scus'a cu frica de germanisare ne-ar' mana inapoi pana in sec. alu 16-lea, adeca pan' la alegerea lui Ferdinand I, séu celu mai pucinu pana la Apaffy, ori macarul pana la Mari'a Teresi'a si pote ca ne-ar' impinge si pe noi la multime de „repressaliu“ ca responsuri la deselete incriminari aruncate in facia romaniilor, ca si cumu ei ar' fi voitu se vendia tiéra in 1848 si 1863/4 austriaciloru, candu acum suntu sciuti prea bine acei patritii, cari sub conditiune de autonomia provinciale au fostu aplecati se accepte unu parlamentu central, mascatu astazi destulu de reu cu ceea ce numiti Delegatiune, adeca nici fetioru nici fetisióra, ci cumu e omulu mai neomu. A se escusa cu frica de terroristi ar' mai avé locu, déca aristocrati'a nu s'ar' fi potutu folosi in a. 1848 minunatu de manifestarea

vointiei poporului romanescu. In locu de a pune se impusce pe romani la Mihaltiu, acela fusese tocma celu mai bunu momentu, in care aristocrat'a transilvana se fia strigatu unu veto vigorosu, si luandu la fuga pe catilinarii dela Pest'a, cu cari se impluse Clusiupe la 31 Maiu, se fia enunciatu: Uniunea neconditionata nu o vomu voi cu nici-unu pretiu, mai alesu ca nici Ungaria nu ni-o cere asia. Mai antaiu se stamu unii cu altii de vorba seriósa in tiéra nostra, fixandu conditiunile aci acasa la noi, éra nu pe drumuri, nici pe stradele Pestei. Candu aristocrat'a transilvana ar' fi luatu acésta positura, recomandata de unu br. Fr. Kemény, de baronii Josika si de mai multi altii, era se aiba in partea loru pe intregu poporul romanescu si celu pucinu diumetate din celu maghiaru si pe sasi, atunci bellulu civile era se fia ipso facto evitatu si aristocratii nu era se cada la mil'a imperatului Nicolae cu prea umilita supplica, ca se alege si se'i scape de terroristii maghiari si poloni; Transilvani'a era se-si reguledie positiunea si relatiunile sale politice statu cu Vien'a, catu si cu Ungaria de acasa, in modulu celu mai demnu.

(Va urmá).

Camataria-Usuraria nr. III.

In cursulu verei trecute ne tienuramu si noi de datoria a imita exemplulu mai multoru diaria oneste si a semnalá teribil'a ruina a locuitorilor tieri causata prin camataria, carei ei deschise drumuri largi legea ungrésca. Unu diariu sasescu din Sabiu avu gratiositatea colegiale catra noi, ca se céra suppressiunea nrlorul „Gazetei“, in cari se vorbise despre usura si de prea funestele sale consecutie. De atunci incóce diariale germane -si mai adauera sume de casuri, in care tribunalele, constrinse a judeca dupa legea funesta, adjudecara camatariloru cameta pana si cate 2000 di dôue mii procente pe anu. In fine insasi dieta Ungariei deschidiendu-si ochii si spaimentata de hidós'a facia a fetului seu monstru, prin unu nou proiectu de lege, care tocma se afla in discussiune, voiesce a-si corege in catuva colosal'a erróre commissa cu patru ani mai inainte. Simburele proiectului este, ca usur'a (dobanda, interesu) legale se fia fixata la optu (8) dela suta pe anu si tribunalulu se nu pôta adjudeca mai multu, si ca celu ce nu scia carte, se nu pôta da politia.

Bunu lucru si acesta, déra numai pentru ómeni, cari nu suntu de sarit in apa, éra pentru cei a-junsi la sapa de lemn, pentru cei nefericiti cu vin'a ori fora vin'a loru nici-o lege omenesca nu le pôte ajuta nimicu; aceia sbóra, ca se dicemu asia, in gur'a camatariloru, precum se spune ca sbóra nesce pasaruice frumosiele in gur'a sierpiloru de apa colo in Americ'a, si inca tremurandu de fric'a loru, pentru-ca acei sierpi le deóchia cu caatur'a loru farmecatória. Acei nefericiti mergu la camatariu si dicu: Da'mi 10 florini pe siepte dile si'ti platescu inainte 2 florini dobanda. La implementarea septemaniei vene éra si'i dice: Jupane dragulu meu si alu lui Ddieu (ce blasfemia!), nu'ti pociu plati cei 10 fl.; me rogu se me mai astepti 2 septemani si écca 4 fl. doband'a inainte. Si asia infinitu. Catu face pe anu?

Parlamentulu austriacu, dela care a esit in

anulu acesta si energiosulu proiectu de lege 'appli-catu mai alesu in Galiti'a contra betiei, astă si contra usurariei unele midiulice, pe care le coprinse in altu proiectu de lege constatatoriu din 5 puncte, a caroru essentia este: Usurariulu lacomu de castigu, care störce interesse escessive dela ómeni ajunsi in strintore si saracía mare, in catu ame-titi de lipsa si calamitate, nu potu se judece pericululu acelei camatarii, séu dela persóne lipsite de judecata sanetósa, séu de experientia, séu turburati, comite delictu si va fi pedepsitu cu arestu séu in bani dela 100 pana la 1000 fiorini. In casu, candu usurariulu ar' cadé din nou in acelasiu de-lictu, ori-ca elu si-a facutu professiune din usura-ria, atunci pote fi judecatu la temnitia si pana la doi ani. In aceeasi pedepsa cadu si aceia, cari facu pretensiuni de plati, care lovescu in acésta lege. Judecatoriulu de crime este obligatu a anulá operatiuni de acele, pentru care va fi condamnatu pe usurariu la vreo pedepsa. Totu judecatoriulu inse e totu-odata obligatu a face pe debitoru, cá se platésca capitalulu luatu imprumutu, si numai de usura este aparatu; éra déca nu'l pote intóce creditorulu, se-i dè hypotheca. Candu caus'a de datoria s'ar' pertracta la judecatoriulu civilie si a-cesta in decursulu ei ar' observa, ca in adeveru a insielatu pe debitorulu strimtoratu séu nepatitul (precum suntu mai toti locuitorii dela sate), atunci elu are se suspenda indata pertractarea si se trans-mita caus'a la criminalu.

S'au aflatu, ca acésta lege era de suprema ne-cessitate, anume pentru cele vreo 4 milioane de lo-cuitorii ai Galitiei si ai Bucovinei. Ore pentru ai Transilvaniei si Ungariei nu? Ómeni buni, de amu-sta se mancamu numai odata pe di, se nu ne ba-gamu in jugulu datoriei. Datoria contrasa chiaru si cu interesele cele mai moderate, totu este o specia de robia. Debitorulu este sierbulu credito-rului pe atata pre catu este datoriu. Cu atatu mai vertosu se ne ferimu de datorii aici in tierile nóstre, in care ne afiamu batuti de Ddieu din ceriu pana in pamantu. Au nu vedeti, ca chiaru statu-riile care suntu datória la alte staturi, trebue se jóce precum le canta acele. Mame romane, ori-candu puneti pe copiii vostru cá se dica Tatalu-nostru sér'a, demanéti'a, invetiat'i, cá tocma la capetu se mai adauga: Si apara Dómne pe tat'a si pe mam'a de datorii.

Braslovu in 10/22 Decembre 1876.

Conflictulu dualisticu pare a deveni acutu si periculosu pentru domnii unguri tocmai acum de santele serbatori ale nascerii Domnului. Maiestatea sa Domnitoriu, care petrecu mai multu tempu in resedinti'a sa regale maghiara, in dilele ultime ale septemanei trecute se intórse la Vien'a in resie-dinti'a sa imperiale austriaca. Inainte de ple-care din Pest'a, Domnitoriu primi in audientia pe dlu primu ministru maghiaru Colomanu Tisza, care, dupa cum spune „Deutsche Ztg.,“ si-a datu de nou demissiunea, rogandu pe Maiestatea sa, cá se o delibere fora amanare, deórace dinsulu sub im-pregiurabile de facia nu mai pote portá sarcin'a ministeriale. — Desi acésta scire mai are inca lipsa de constatare, noi totusi suntemu inclinati a crede, ca ea in forma este adeverata, inse dela form'a acésta pana la fapta trebue se admittemu o lunga distantia.

Dlu Tisza e politicosu si vré numai se eser-cite pressiune asupra austriaciloru si chiaru asupra Domnitorului, cá se-i dè mana de ajutoriu intru realizarea pactului dualisticu in favórea natiunei maghiare. Elu scie, ca demissiunea nu i se va primi, deórace n'are cine se-i urmeze in locu. Ar' fi de almintrelea rondulu lui Sennyey, inse dinsulu e cu multu mai intieleptu, decatú cá se-si puna in jocu popularitatea si numele celu bunu intr'o causa, pre care dlu Tisza a fortat'o pana la es-tremu si vediendu ca nu pote isbuti, prefera mai bine a se retrage dela potere, decatú cá se cada

si dinsulu dimpreuna cu caus'a. Déca opiniunea publica, séu mai bine disu, interesele specifice ale natiunei maghiare, nu permitte dlu Tisza a face concessiuni austriaciloru, respective a mai lassá ceva din pretensiunile maghiare, atunci totu aceste interesse oprescu si pe Sennyey séu pe altulu a face acést'a.

De aici urmáza, ca dlu Tisza va trebui se remana la postulu seu, cá se duca in deplinire oper'a inceputa. Si acést'a se va si intemplá, inse nu dupa placulu dlu Tisza, ci mai multu precum voru binevoi nemtii a se impacá.

— Domnitoriu cum a sositu la Vien'a a primitu in audientia pe ministrulu presidinte austriacu, dlu Auersperg, pre care de buna sama l'a provocatu si insarcinatu, a cautá unu mediulocu de impacare cu ungurii, cá se nu erumpa o crisa, care se fia mai stricatiósa si mai pericolósa pentru monarchia decatú ori-ce periculu esternu. Inse dupa catu cunoscemu noi spiritulu ce domnesce pana acum in Austri'a facia de nou'a impacatiune dualistica, suntemu tare inclinati a crede, ca ministeriulu austriacu va trebui se respunda, ca nu pote se mai faca nisi cea mai mica concessiune. In acésta creditia ne intaresce si o scire electrica dela Vien'a, unde se dice, ca in urm'a camerei deputatilor a inceputu si camer'a boierilor austriaci a agitá contra pactului cu Ungari'a si anume cavalerulu Schmerling 'si bate tare capulu, cá se faca pe boieri a primi resolutiunea, prin care dinsii se declare, ca respingu ori-ce pactu dualisticu, ce ar ingreuná pe Austri'a mai multu cá pana acum.

— Camer'a maghiara si-a inceputu astadi fe-riele de Craciunu, cari voru durá pana in 10 Ianuariu. In acestu restempu se va mai cristalizá si conflictulu dualisticu. Déca nu se va pote alt-minitrelea, atunci va trebui cá insusi Domnitoriu se intre la mediulocu si se aplaneze divergintiele. Asiá ceva, desi este fórté delicatu, totusi se pote intemplá cu atatu mai vertosu, cu catu telegramulu dela Vien'a ne spune, ca guvernulu austriacu ar fi dechiaratu de nou inaintea Domnitorului, ca nu pote se mai faca unguriloru nice o concessiune. — A morit Deák, tatalu dualismului, si pare-ni-se ca fetulu seu inca doresce a se vedé in sinulu lui Avramu, ceea ce déca s'ar intemplá, atunci noi amu fi cei de antaiu, cari i-amu dice se-i fia tierin'a usióra, ca-ci pecatele i-au fostu destulu de grele.

* * *

— Conferintiele preliminarie din Constantinopole continua a-si pastrá spiritulu reconciliatoriu. Ba unele diurnale, ce pretindu a fi bine informate, sustienu, ca Russi'a cu tactulu ei politicu a seiu se lege nu numai Austri'a de alepulu politicei sale, ci in tempulu din urma i-a successu a castigá si pe Angli'a, asiá, incau astadi Russi'a nu mai are altu contrariu in Europ'a decatú pe Turci'a. Acestea e resultatulu unei opere, la care Russi'a lucra de multi ani. —

— Si Turci'a semte fórté tare strimtórea in care a ajunsu. Unulu dintre cei mai moderati mi-nistri turcesci, vediendu pericululu situatiunei, ar fi pronunciatu urmatóriile cuvinte de desperare: Noi amu datu atate probe de indulgintia si amu facutu atate concessiuni, incatul astadi credemul a fi in dreptu de a ne redicá capulu umilitu si a ne ocupá loculu ce ne compete. Noi scimus prea bine ca consiliulu europeanu a decisu a ne alungá din Europ'a séu prin poterea armelor, séu prin alte mediulice de pace; inse noi ne vomu aperá cu curagiulu desperatiunei si lumea va poté se véda, ce suntemu in stare a face.

— Diariulu officiosu „Turquie“ respinge cu indignatiune pretensiunile russesci, de a desarmá musulmani, de a transportá pe cerchesi in As'a mica, de a introduce limb'a slava in administra-tiune, de a strimtori armat'a imperiale in fortaretie, éra la tiéra a formá o armata slava, de a institui o comisiune internationale si in fine de a ocupá unele provincie turcesci. Numit'a fóia dice, ca aceste propunerii n'au de scopu numai umilirea Turcii, ci tindu la nimicirea elementului turcescu in Europ'a, pentru aceea turcii numai morti le voru primi.

— Pentru conferint'a principale ce are se-tina in 24 Decembre a. c. s'au pusu, se dice, k ordinea dilei urmatóriile obiecte: 1. Discusiune conditiunilor sub cari are a se inchíá pacea intre Turci'a si principatele Serbi'a si Muntenegru; 2. Statorirea reformelor pentru provinciile insurgente; 3. Decretarea formei de garantie pentru executare reformelor.

— Insurgentii din Bosni'a si Erzegovin'a si au adunatu intrunu memorandu töte gravaminele si leau tramsu la conferint'a din Constantinopole. Totu-odata in acelasiu memorandu -si au formulat u ei dorintiele loru in urmatóriile puncte: 1. Ambele provincie se fia impreunate in unu teritoriu administrativu; 2. Nou'a provincia, creată prin impreunarea acestor doue provincie, se fia administrata de catra unu gubernatoru crestinu, pe care pót'a otomana se-lu denumescă pe tempu de optu ani; 3. Acésta provincia va plati sultanului unu tributu anualu, care se nu se urce preste sum'a dàrilor ce s'au platit pana acum; 5. Toti bosniacii si erzegovinenii voru capetá par-tea loru de pamantu, pentru care nu voru aveá se-platësca nice o desdaunare, si 6. Bosniacii si erzegovinenii voru aveá o adunare legiuitoria, careia gubernatorulu va fi responsabilu.

— Principatele Serbi'a si Muntenegrulu inca voru poté se-si presente in scrisu dorintiele loru inaintea conferintiei, deórace poterile mari nu se invioescu, cá dinsele se-si tramsu representanti speciali. Ignatief le va stá gata spre servitul in acestu respectu.

— Corespondint'a din Petropole a diariului „Nordd. allg. Ztg.“ dice, ca guvernulu de acolo s'a resolvit uodata pentru totu-deun'a a pune capetu anomaliei ce de atat'a tempu domnesce pe peisul'a balcanica. Mediulice sunt gat'a, asiá incau resbelulu ce se va incepe n'are se tiana lungu. Acest'a se va intemplá usioru, deórace Angli'a s'a lepedata de aliant'a turcesca. De asta-data pót'a otomana nu va mai scapá cu promisiuni góle.

— Bulgarii inca au tramsu o deputatiune la Constantinopole, care a cerutu audientia si la lor-dulu Salisbury, inse acest'a n'a voit u'o primescă, ci a rogatu pe deputati cá se-i comunice in scrisu postulatele natiunei bulgare. Astfelui deputatiunea i-a substernutu dupa aceea o programa, ce cuprinde urmatóriile puncte: Amnestia generale, institutiuni representative, denumirea unui gubernatoru bulgaru, organizarea judecatorielor, egala indreptatire pentru toate religiunile, politica locala comandata de unu crestinu; restringerea garnisónei turcesci in forta-retie, reducerea darilor, desdaunarea satelor de vastate si parte dearse, ocupatiune straina timpuriaria pentru desarmarea musulmanilor, garantarea acestor reforme de catra marile poteri.

— Inaintea fortului Belgradu s'a intemplatu dilele aceste unu incidentu, in urm'a caruia ministeriulu dlu Risticu a si fostu necessitat a-si da demissiunea. In lipsa de date speciali ne marginim de asta-data a inregistrá aici numai scirile electricre referitorie la acestu incidentu. Asia d. e. o scire din Belgradu dela 19 Decembre anuncia inainte de töte, ca in momentulu, candu consululu generalu austriacu, principele Wrede, a voit u se imbarce pe monitoriulu dumareanu austriacu „Maros“, care stationase acolo, se descarcara asupra lui mai multe puscaturi, fora a-lu nimeri. Scirile dela 20 Decembre dau acestui incidentu o mai buna espli-catiune si anume se depesiéza urmatóriile: Eri dupa prandiu sosi in portulu dela Belgradu monitorulu austriacu, in alu carui turnu esplodara nisce gr-a-nate, cari vulnerara 12 matrosi. In urm'a acestei explozii sentinel'a si preste totu soldatii din forta-reti'a Belgradu, cugetandu ca monitoriulu „Maros“ bombardéza asupra fortaretiei, au inceputu a puscá asupra lui. Din acésta cauza comandantele forta-retiei fu destituitu, era ministeriulu si-a datu de-missiunea, pre care principele a primit'o si a insarcinatu pe Marinovici cu formarea nouului cabinetu. Se dice, ca Austri'a n'ar' fi multiumita cu satisfac-tiunea ce a capetatu prin repasirea ministeriului, ci ea cere o cercetare stricta a acestui incidentu si apoi pedepsirea foră indurare a culpabililor, ca-ci la din contra se va vedé necessitat a intra in Serbi'a. — Cá amenintare se pote vorbi si de o asemenea ocupare, inse noué nu ne vine a crede, cá Austri'a se-si aprinda de buna voia paie in capu. —

— Din Constantinopole se telegraféza, ca Mithad-pasi'a este numit'u de mare viziru. Va se dica, dinsulu a esit'u victiosu din conflictulu, ce se escase in dinsulu si fostulu mare viziru.

— Principele Muntenegrului, Nicolae, a elibe-

ratu la diu'a numelui seu pe prisonierulu Osman-pasi'a. — Generalulu Cernajeff s'a intorsu in Russ'a, unde va si remané. In Volhini'a si Poloni'a s'a facutu mai multe arestari; s'a descoperit unu complotu nou.

Staturile confederate din Americ'a septemtrionale.

Se aruncamu ochii cateodata si preste Oceanulu atlanticu, de unde avemu se inventiamu multe lucheruri mari. In acelu statu admirabile tocma acumă decurgu alegerile de presiedente alu republicei, conformu legei fundamentale, pe patru ani. Pana acumă era presiedente generalulu Grant. Alegerile se facu cu votu universale. Se pote judeca ce misere este aceea intr'unu statu june, care inainte numai cu 50 de ani abiea avea 19 milioane, era astazi are aproape la 40 de milioane locuitori. Candidati suntu doi, unul alu partitei republicane, altul alu celei democratice. Unu europen abiea pote petrunde natur'a aceloru döue partite, candu distinctiunea se pare asia de pucina, si totusi ea este mare destulu.

Ceea ce ne face se admiram si mai multu institutiunile republicei nordamericanene, este starea finantelor aceleia. Popóale europene striga mereu, ca staturile loru de aceea se ingrópa in datoare, pentru ca tienu armate cu milioanele. Este prea adeveratu, ca acea republica raru tiene mai mare armata permanenta că 24 de mii soldati alesi, adeca camu atati soldati catu este numerulu oficirilor in cate una armata de a le staturilor mai mari, că Germani'a, Russ'a etc.; ca-ci de alta parte este introdusa sisthem'a militiei territoriale, de care nu e scutit nici-unu omu sanatosu pana la etatea cutare. Nu e ince numai armat'a la care se facu economii cu diecile de milioane, ci mai suntu si alte multe ramuri ale vietiei publice, care ar' merita, că europeeni se le studiedie forte de aproape. Vei da in Americ'a septemtrionale si preste abusuri si dilapidatiuni colossali, cu tote aceste finantiele sale comparate cu ale celor mai multe staturi europene stau in adeveru stralucit. Mai inainte Nordamerica nu mai avea datorii de statu, decatu numai din casu in casu, candu congressulul legislativ decreta executarea vreunei intreprinderi gigantice, ince productive, care avea se coste sute de milioane. Déra bellulu civil de siese portatuit intre locuitorii acelei republice ei costă ceteva miliarde dolari, din care causa s'a emis si bileté séu note in sume enorme. Dupa pacificare ince vieti'a publica, agricultur'a, industri'a si comerciulu au luat érasi unu aventu neasemenat mai mare decatu fusese mai inainte, ceea ce se atribue libertatieri fostilor sclavi. Veniturile statului incepura se crésca in proportiuni cu totulu neasteptate asia, catu dupa doi ani ministrulu finantelor a si fostu in positiune de a incepe cu platile in auru séu argintu si a trage in laintru din biletile de chartia spre a le arde.

Starea finantelor statului pe a. 1876 comunicata congressului in 5 Decembre a fostu:

Venituri . . 266.695,875 dolari

Spese . . 237.628,753 "

Adeca prisosu 29.067,122 dolari

Din acestu prisosu érasi se mai platí una parte din datorii statului.

Budgetul pe a. 1877 e prevedutu si propusu congressului asia:

Venituri 270.258,000 dolari

Spese . . 243.350,000 "

prin urmare érasi unu prisosu de vreo 27 milioane, cu care se voru rescumpara si arte biletile de aceeasi suma nominale.

Dolarulu (talerulu) nou americanu de argintu sta in valórea de 1 taleru 10 grositie si $2\frac{5}{9}$, denari nemtiesci séu 2 florini $20\frac{3}{4}$ cruceri, in valuta de $24\frac{1}{2}$ séu in valuta austriaca circa 2 fl. 15 cr. argintu. Se'lu luamu ince numai cu cate 2 fl. că se ne simplificam exemplulu si comparatiunea, care ar' fi ca: cu catu cresc datoriile monarhiei austro-unguresci pe fia-care anu, cu atatu scadu a le republicei staturilor americane.

Déra acolo nu cheltuesce nimeni sute de milioane pe maghiarisare si germanisare, nici pe ingrasiarea unor popóale din sudórea si sangeli celorulalte.

Tocma mai citim, ca atatu partit'a republicana catu si cea democratica rep. ar' fi prochiamata de presiedente fia-care pe alezulu seu. —

Dela adunarea comitatului Sibiu.

Pre 20 l. c. representanti'a comitatului Sibiu fu conchiamata la o adunare generale extraordinaire. Membri din apropiare si departare s'a infacișiatu, ince din nefericire ei au trebuitu se se reintóca cu buzale imilate, deórace prefectulu a binevoitu a-i tramite acasa din cauza, ca reportulu comitetului permanentu n'a fostu facutu in limb'a maghiara. Pentru mai buna orientare damu locu aici urmatorului reportu despre cele intemplete.

Indata dupa 10 ore prefectulu Wachter deschise siedint'a prin o cuventare maghiara. Dupa aceea dlu Il. Muciu, notariu in Resinari si membru alu representantiei municipali, luă cuventul si incepú a tiené o cuventare in limb'a romana. Presiedintele lu intrerupe indata si-lu intrebă pe unguresce, ca de ce cuprinsu este cuventarea sa? Dlu Muciu, observandu ca deórace dsa nu scie unguresce, era prefectulu nu aude romanesce, i va spune nemtiesce, ca are de cugetu a indreptá o interpellatiune catra dlu prefectu. Vediendu ince dlu prefectu intentiunea dlu Muciu, i replică cu tonu aspru ungurescu, ca nu va permitte a i se adressá interpellatiuni, deórance elu este responsabilu numai Domnitorului si guvernului, era nu si reprezentantiei municipali, pentru aceea nice nu va luá in consideratiune interpellatiunea. — Cam neconstitutionale procedere, ince trebue se ne consolam cu aceea, ca in Ungaria că si in Turcia tote sunt cu potintia, numai ce e dreptu si ecuitaliblu nu.

Urmă dupa aceea ordinea dilei si notariulu primariu voil se citésca propunerea comitetului permanentu referitoria la primulu obiectu, care propunere era formulata in limb'a germana. Prefectulu ince i ordonă se cetésca mai antaiu propunerea in limb'a statului, la care ordinu notariulu reflectă, ca nu este in stare, deórance propunerile suntu facute numai in limb'a germana.

Acésta marturisire a notariului scóse din patientia pe dlu prefectu, care scolandu se de pe scaunu, observa in limb'a maghiara si dupa aceea in limb'a germana, ca legea de nationalitate dispune, că comitetulu permanentu se-si faca propunerie sale in limb'a statului, si numai traduceri se permittu in limb'a germana si romana.

Dicundu acesté dlu prefectu redică siedint'a si amană adunarea pana in 28 Decembre a. c. observandu, ca pana atunci comitetulu permanentu va ave se-si faca propunerile in limb'a maghiara si totu atunci membrii representantiei voru ave dreptu a protestá contra acestei procederi a dsale. — Acésta procedere dela unu prefectu este cu atatu mai caracteristica, cu catu acelu prefectu este de nascere sassu si nu maghiaru si că atare ar' poté fi pucinu mai prudentu si mai circumspectu, sau celu pucinu mai justu si mai loialu.

Bistritia la mediulocul lui Dec. 1876.

Fia-mi permisu a reportá pre scurtu despre unele din capital'a nouului comitat Naseudu-Bistritia, in care dela desfientarea tribunalului din Naseudu si anectarea nobilului districtu alu Naseudu-lui cu alu Bistritiei, se afia una cununa frumóasa de romani. Cu dorere ince trebue se marturisescu, ca pana acum'a nu amu observatul nece celu mai micu semnu de viétia nationale; de casina romana, conveniri romanesci nece poveste. Causele publice, causele nationali suntu privite cu indiferentismulu celu mai crasu, si tractate in modulu celu mai pessimistu. Dér' se incepu cu congregatiunea comitatului tienuta in 11 l. c. in sal'a gimnasiului sa-sescu. Observu, ca si acésta congregatiune si-a terminat lucrarile sale fórtate rapede, in tempu de 4 ore. Unu singuru obiectu erá se de ansa la desbateri mai infocate, adeca limb'a comisiunile administrative. In comisiun. administrativa s'a fostu facutu propunerea, că si ací se se pórte protocole si tote agendele in 3 limbi că in siedintiele congregatiunilor. Inse d. comite nece nu a suferit se se puna acestu obiectu pre tapetu, fara a promisu a-lu aduce in adunarea comitetului. A si facutu, ince cumu? L'a pusu că ultimulu obiectu la ordinea dilei, calculandu bene, ca atunci voru fi departati cei mai multi membri. Si nece ca s'a insielatu. Unu mare numaru de membri a fostu parasit u siedint'a pentru a se ingrigi si de cele de ale stomacului. In acestu momentu a venitul cauza limbei si s'a decisu cu majoritate de voturi a se face una rogare catra ministeriu, că se se concéda tote 3 limbile si in agendele comisiunile administrative. Auditi minune! Legea indrepta-

tiesce pre comitetu a-si staverí limbele, in cari se se pertracteze tote agendele comitetului, si de sena se intielege si a comisiunilor: permanenta si administrativa; si cu tote aceste comitetul se róge ministeriulu, că se concéda ceea ce concede legea. Ce derisiune!!!! Contra la acésta propunere s'a luptat dd: Budaker, advocatul Lic'a si Dr. Filkeni, ince nu sciu prin ce minune, ca-ci majoritatea constatatória din plugari de sasi au decisu a-supra acestei cause importante dupa dorint'a comitetului.

Amu disu majoritatea de sasi, ca-ci romanii, dorere! abiea au fostu representati numai de semantia. Din 120 membri abiea s'a potutu numerá vreo 11, di un us predice, (intielegu afara de amplioati)*). Este dreptu, ca tempulu a fostu nefavoritoriu, ince celu ce voiesce se ajute cauza comună trebue se faca si sacrificia — fara sacrificia, dieu, nu vomu merge departe. Este de mirat, ca-ci precandu romanii au fostu numai de semantia, sal'a totu a fostu plina de sasi. Sporam, ca romanii la congregatiunile viitorie voru fi mai bene representati.

Renumitulu Kos inspectore de scóla si-a inceputu activitatea s'a si pre la noi ... In opidulu Roen'a, una comună curatul romanescă — afara de latoritorii de mine — d. Kos a scosu cu gendarmii copii si invetiatoriulu din scól'a confessionale romanescă afara, pentru că in locu se bagă scól'a comunale. Poporulu s'a opusu cu resolutiune; déca gendarmii nu erau mai moderati decatutu esecutorii mandatelor, respective a d. jude de cercu I. Isipu, carele că romanu nu s'a sfatu a comite acestu atentatul de cultura si natiune, revolt'a era gata. Altcum speru, ca veti fi informati (vedi nr. tr.) dela fontana mai buna, eu m'am marginitu a aduce acést'a numai că una margea scampa pentru diadem'a d. Kos.

In 11 l. c. a cercetatu d. Kos si scól'a confessionala de ací, si a amenintiatu pre invetiatoriu cu pedépsa grea, déca nu va cassá Abcdarialu d. Petri. Are 6 ore d. Kos dreptulu de a pedepsí séu chiaru numai a amenintá cu pedépsa pre invetiatorii confessionali? A tra g' atentiu autoritatilor confessional competente!!!

Despre altele altadata cu permisiunea d.vostre d. Redactore**)

Ploia si tin'a pre ací nu mai voiesce se inceteze. Poporulu ajunge la sapa de lemn, ei lipsescu tote, ca i lipsescu banii si era banii. —

I. S. S . .

Dev'a in 19 Decembre 1876.

Incunoscientiare.

Subscrisulu prin acést'a amu onore a aduce la cunoscint'a onorabilelui publicu, cum-ca mi-amu deschisul cancelari'a advocatiale in Dev'a, strad'a Dobolyi-ana, si primescu processe de veri-ce natura, promitendu a le elucră cu cea mai mare promptitudine si exactitate.

Alessiu Olariu,
advocatu in legile civili si cambiali.

Romania. Bucuresci. Pana candu lumea tota sta cu ochii atentiti la Constantinopole, la Odessa si Chisineu, noi se mai vedem si de affacerile interne ale patriei. Precandu gubernulu nostru mai formédia optu regimenter de: asiá numiti dorobanti, precandu tenerimea trecuta prin scóle alérga spre a implini cadrele unor batalione de voluntari, era Calafatulu se fortifica barbatesce si mai in scurtu se pare, ca tiér'a intréga se preface intrunu singuru lagaru, precum nu mai fusese de multu, prea de multu, pe atunci corporile legislative dupa ce trecura preste scarbósa causa a ministrilor dati in judecata, se occupa mai alesu cu regularea bugetului militar, ca-ci mari lucruri se prepara in patri'a nostra si inca, precum se pare, pe tempu mai indelungatu.

Déra camerele se mai occupa si cu alte cestiuni interne. Deputatulu N. Dimancea facuse la

*) Mi permitu a ve nota si numele membrilor amintiti: d. adv. D. Lica, Mat. Popu, Dr. Alessi, Leo Pavlea, T. Vrasmasiu, prot. Busdugu, Moise Popu, Gr. Hangea, Danu, At. Usieriu, E. Cincia.

**) Voru fi bine-venite tote, cate atingu interesele nostre romane; ince amu dorí, că se fimu informati din tote nouele comitate. — Red.

18/30 Nembre una interpellatiune interesanta asupra nerusinatelor abusuri, cari se comitu neincetatu de catra regi'a monopolului de tutunu, care este datu, precum se scie, unui consorciu strainu, ce e dreptu, forte scumpu, dera cu licitatiune in tota regul'a, si pentru aceea preturiile sunt forte exorbitante, pachetele in locu de 25 de grane au numai 20, totu calitatile de tutunu falsificate. Discussiunea scose la lumina unei serie lunga de abusuri, caror asemenea se vedu numai in Ungaria si in Turcia. Evreiloru nu le este permis a tien'e trafica (a fi debitanti) de tutunu, s'au afiatu inse, ca multime de jidovi mai alesu pe la sate s'au virfutu pe langa tracantii in calitate de sierbitori, apoi au vendutu cantitati enorme de tutunu prevaricatu. Ministrul finantelor, carele singuru apucase a face investigatiune in aceasta causa, promisse ca va infren'a orice abusuri pe venitoriu.

Una alta interpellatiune, care fu erasi la locul seu, o facuse deputatulu B. Ghergheli catra ministrul instructiunei publice asupra burselor (stipendie) pe cari le votedia consiliile municipale districtelor si urbilor din averile loru in sume frumosu, dera apoi se dau fora concursu la studenti, cari nu le merita.

Aci esira la lumina cateva misielie mari de ale unor studenti, ba inca si de ale unor profesori, cari au cutediatu a da pe bani atestate de bacalaureatu (maturitate), cu care apoi acei studenti s'au dusu pe la universitatii straine, de unde preste 2—3 ani au cumparatu diplome de doctori, de cari la unele se vendu ca ori-ce marfa spre prostitutiunea sciintiei, incat mai alesu din aceasta causa adeveratii doctori demni de titlulu academic, pe care l'au castigatu cu sudore, nici nu sufera se-i dici domnule doctoru, afara numai deca e medicu de professiune, pentru ca le este rusine se se vedia pusi intr'o linia cu charlatanii.*). Intre acestea in Monitoriu nr. 259 aflam o publicatiunea de concursu a ministeriului cultelor si instructiunei publice la siese burse. Reproducemu aici acel concursu din diverse cause, pre cari lectorulu le va divin'a usioru. Preste totu ministrul actuale, barbatu invetiatu, seriosu si plinu de zel, face pentru scole catu n'au facutu alti trei inaintea dinsului.

— „In vederea necessitatiei ce se simte de profesori speciali in investiamentul publicu din tiéra, ministeriulu, audiendu pe consiliul permanent alu instructiunei, a decisu, in conformitate cu art. 330 din legea instructiunei, a tramite la universitatile din Francia si Germania pentru completarea studielor siese teneri din cei cari au terminat investiaturele facultatilor din tiéra, precum urmeaza:

Unul pentru matematica pura pe terminu de trei ani si cu conditiune de a obtien'e titlulu de doctoru in sciintiele matematice;

Unul pentru sciintiele naturale pe termenu de trei ani si cu conditiune de a obtien'e titlulu de doctoru in sciintiele naturale;

Unul pentru fizica si chimia pe termenu de trei ani cu conditiune de a obtien'e titlulu de doctoru in sciintiele fisice;

Duoi pentru litere, din care unul in specialu pentru pedagogia si didactica si altul pentru filologia latina pe termenu de patru ani fia-care, si cu conditiune de a lua doctoratulu in litere seu in filosofia, si

Unul pentru sciintiele de statu si in specialu finantiale si statistic'a pe termenu de doi ani si cu conditiune de a obtien'e titlulu de doctoru.

Concursulu pentru obtienerea acestor burse se va tien'e la 1 Februaru 1877, in palatulu universitatii din Bucuresci.

Burs'a ce s'a fixat este de 3000 lei pe anu, era aspirantii voru trebuu se intrunescu conditiunile prevedute de legea instructiunii la cap. I, secti'a II.

Nr. 10,532. 5 1876, Octobre 29".

In acelasi nr. ministeriulu de interne publica erasi concursu atatu pentru infinitarea unei fabrici de chartheia in Romani'a, catu si pentru liferatiune de 20,806 risme chartheia pe

*) Chiaru mai deunadi se intempla si aici in Transilvania cu unu charlatanu, care furase diplomele unui adeverat doctoru si acumu facea cure mai alesu pe la orasie mici.

Red.

sam'a tipografiei statului; dera noi erasi ei spus nemu, ca cu acele conditiuni nu va afla nici-unu omu cu mintea sanetosa si onestu, ca se-si baga capulu intr'unu jugu ca acela, unde pe langa conditiuni ne mai audite se-si ingrōpe unu capitalu preste unu milionu de franci. —

Acuma se trecemu la cestiunea cestiuniloru, la cea de existentia a Romaniei, la situatiunea ei presenta facia cu evenimentele de astazi. Acea cestiune vitale fu desvoltata in sedinta Camerei deputatilor din 25 Nov. (7 Decemb. a. c.), care se ocupă aproape numai cu vigoros'a interpellatiune adresata de catra deputatulu N. Blaremburg (nepotu de sora alu repaus. domnu alu tieri Al. Dim. Ghica si alu fratilor sei), din colonelulu russescu Blaremburg, remas pe la 1830 in Romani'a). Desvoltarea interpellatiunei si responsulu ministrului de externe suntu dōue discursuri din acele monumentali, de care numai la ocasiuni mari, solemne, impunetorie se audu in parlamente; de aceea ne tienem de datoria a le reproduce si noi intregi.

(Va urmā.)

Noutati diverse.

† Scirea despre mōrtea demnului barbatu I. Manu, supremu comite alu comitatului Maramurasiu ajunsu la noi camu tardiu, ea ne impune patriotic si crestinesc'a datorintia de a-i ora si noi repausu eternu. Veduv'a sa domn'a Clara nasc. br. Stoica cu patru fiice si unu fiu versa lacrime ferbinti la mormentulu repausatului, a le carui remansitie pamentesci s'au astrucatu dupa ritulu nostru resaritenu la baseric'a gr. catholica din locu. Acestu barbatu de gravitatea unui senatoru alu antictei Rome, -si luase de problema a vietiei sale conciliarea romanismului cu maghiarismulu.

(Focu infricosiati.) In Sabesiu prin versarea unei lampe de fotogenu in lucratóri'a mesariloru se incinsese focul in mōra erariale de ferestre astufeliu, incat in scurtu dearse cu totulu. Dauna mare de 80,000 fl. —

(Sinistre maritime.) In lun'a lui Oct. 1876, s'au perduto 155 corabii pe mari: 55 angle, 20 americane, 13 germane, 12 norvegiane, 4 italiene, 2 austriace, 2 russe etc. Vapora 13: 9 anglese, 2 americane, 1 francesu, 1 germanu.

Nrulu din urma alu diar. pol. „Der Osten" in Viena se confisca pentru unu inseratu, in care trei consiliari comunali din Radauti in Bucovina cu propri'a subsciere critica starea de acolo, si ceea ce mai nainte se publicase de 2 ori fora imputare.

Mai multe.

Prim'a conferintia regulata a ambassadorilor in Constantinopole se deschise in 23 Dec. Conferintele preliminare au avutu unu caracteru academicu, pentru aceea n'au intempiat pana acum nici o dificultate.

— Numirea lui Midhat-pasi'a de mare viziru se considera ca unu simptomu de resbelu. O scire electrica dela 21 dec. anuncia din Constantinopole, ca sultanul are de cugetu a se departa ee acolo, deoarece se teme de tempuri rele.

— Diariulu „Neue fr. Presse" din Vien'a comunica, ca memorandulu presentatul conferintiei din partea Romaniei accentueaza neutralitatea Romaniei, care neutralitate resulta din tractate, si pe care Romani'a a pastrat-o cu conscientiositate in decursulu resbelului turcescu-serbescu. Dececa poterile nu se intereseda de Romani'a, atunci nu potu se-i ie in nome de reu, deca dina'a cauta alliantie. — Alliantie offensive nu va inchia, ince ca statu suveranu este in dreptu a-si asecurá neutralitatea si existinti'a prin aliantie defensive. — Conferint'a are missiunea, de a cauta garantie mai eficaci pentru neutralitatea Romaniei, decum le ofere tratatulu de Parisu, ceea ce este in interesulu generalu al Europei; prin urmare conferint'a prin o declaratiune si unu actu solemnus se redice pe Ro-

mani'a la aceeași positiune, ce o ocupa si Elvetia si Belgia, in concertul poterilor europene, ca-n numai asi se va pot evita pe venitoriu unu conflictu intre poterile mari in Orientu.

— Conferint'a preliminaria a tienutu in 20 ultim'a ei sedintia. Plenipotentiarii suntu de acordu pentru a formulá propunerile loru in termeni acceptabili pentru toti.

Cea de antau sedintia a conferintiei plenare, la care voru lua parte si reprezentantii Turciei, se va tien'e Sambata.

Nou'a constituione a Turciei se va promulga in curendu.

Numirea lui Midhat-pasi'a in functiunea de mare-viziru e bine primita. Se crede, ca aceasta numire va contribui a grabi o solutiune.

— Camer'a boierilor din Budapest'a a votat proiectulu de lege alu gubernului despre cumparea calei ferate maghiare de ostu, ince conclusulu camerei deputatilor, de a intenta procesu criminalu contra celor ce au comis acte de insiela-tiune si de frauda cu ocasiunea constructiunei acestei linie ferate, nu l'a primitu. Guvernul are deci unu bunu protestu de a nu executa aceluclusu. —

Magazinu de incaltiaminte.

Subscribul se recomenda Onorabilului publicu cu cele mai solide Gete de barbati, dame si copii, — dela cele mai fine Gete franciozesci pana la cele mai ieftine, — pe lunga acestea inca si cisme franciozesci pentru barbati — pe lunga preturi mai moderate.

Locuinta: Strat'a Calderariloru nr. 501.
2—5
Juliu Biró.

Preturiile piacei

in 22 Decembre 1876.

Mesura	Specie fructelor	Pretiulu
		fl. cr.
	fruntea	8 70
	midiulociu	8 30
	de diosu	7 80
	Mestecatu	6 58
	Secara	4 86
	Ordiulu	3 60
	Ovesulu	2 36
	Porumbulu	2 24
	Meiu	4 10
	Hrisca	— 50
	Mazarea	4 80
	Lintea	9 —
	Faseolea	5 —
	Sementia de inu	— —
	Cartofi	2 40
1 Chilo	Carne de vita	32 —
	" de rimotoriu	44 —
	" de berbec	20 —
100 Chilo	Seu de vita prospetu	36 —
	" " topitu	— —

Cursurile

la bursa in 22 Decembre 1876 sta asia:

Galbini imperatoci	— —	5 fl. 95	cr. v. a.
Napoleoni	— —	10 „ 07	—
Augsburg	— —	114 „ 50	—
Londonu	— —	125 „ 75	—
Imprumutulu nationalu	—	66 „ 25	—
Obligatiile metalice vecchi de 5%	60 „ 15	—	—
Obligatiile rurale ungare	73 „ 75	—	v
" temesiane	71 „ —	—	f
" transilvane	71 „ 60	—	s
" croato-slav.	84 „ 50	—	i
Actiunile bancei	— —	817 „ —	t
" creditului	— —	134 „ 30	c